

Ammatillisen opettajan planetaarinen toimijuus

Eveliina Asikainen

20.5.2024

Taustatutkimukset ja -hankkeet

- Asikainen, E. & Tapani, A. 2021. Exploring the Connections of Education for Sustainable Development and Entrepreneurial Education - A Case Study of Vocational Teacher Education in Finland. *Sustainability* 13(21), 11887; <https://doi.org/10.3390/su132111887>
- Tapani, A. & Asikainen, E. 2022. ”Meillä on aikaa vielä, kääntää kellot kohdalleen” Ammatillisen opettajankoulutuksen mahdollisuus transformatiiviseen oppimiseen kestäväen kehityksen viitekehityksessä. *Kasvatus & Aika* 16(3), 133–147. <https://doi.org/10.33350/ka.111683>
- Asikainen, E. & Laininen, E., & Salonen, A.O. 2024. Ammatillisen opettajan planetaarinen toimijuus. *Ammattikasvatuksen aikakauskirja* 26(1), 78–88. <https://doi.org/10.54329/akakk.143463>
- EduSTA – Academy for Sustainable Future Educators –hankkeessa tehty opettajien kestävyysosaamisen osaamismerkkien kehitystyö <https://projects.tuni.fi/edusta/>
 - Ametller, J., Asikainen, E., Gual Oliva, M. & Němejč, K. 2024. (toim.) Teacher training for education for sustainable development – developing a shared competence framework. Czech University of Life Sciences, Prague. <https://doi.org/10.5281/zenodo.10842117>
 - Asikainen, E., Uusimäki, L., Ruhalahti, S., Teräs, H., & Brauer, S. (submitted manuscript). Combining Education for Sustainable Development and Digitalisation Innovatively to Develop Teacher Education in EduSTA Erasmus+ Teacher Academies Project. *Acta Didactica Norden*.

Sivistys ja toimijuus

Sivistys

sellaista ymmärrystä yhteiskunnasta, kulttuurista ja ajankohtaisista kysymyksistä, joka auttaa ottamaan osaa yhteiskunnallisten ongelmien ratkaisemiseen (Moilanen 2021).

Tässä ajassa

Ekososiaalinen sivistys

- Luonnosta huolehtiminen lisää myös ihmisen hyvinvointia (esim. Salonen & Bardy 2015)
- Transformatiivista – muutosta tekevää

Ammatillisen opettajan työssä **ammattisivistys**

Toimijuus

- Sivistyneisyyden toteuttamista työssä ja arjessa; yksin ja yhdessä muiden kanssa

Ammatillisesti

- Työntekijän aktiivisuutta, aloitteellisuutta, osallisuutta sekä kokemuksia oman työnsä ja elämänsä hallinnasta; todellisia vaikutusmahdollisuuksia (Vähäsantanen ym. 2017)

Planetaarisuus

Tilallista

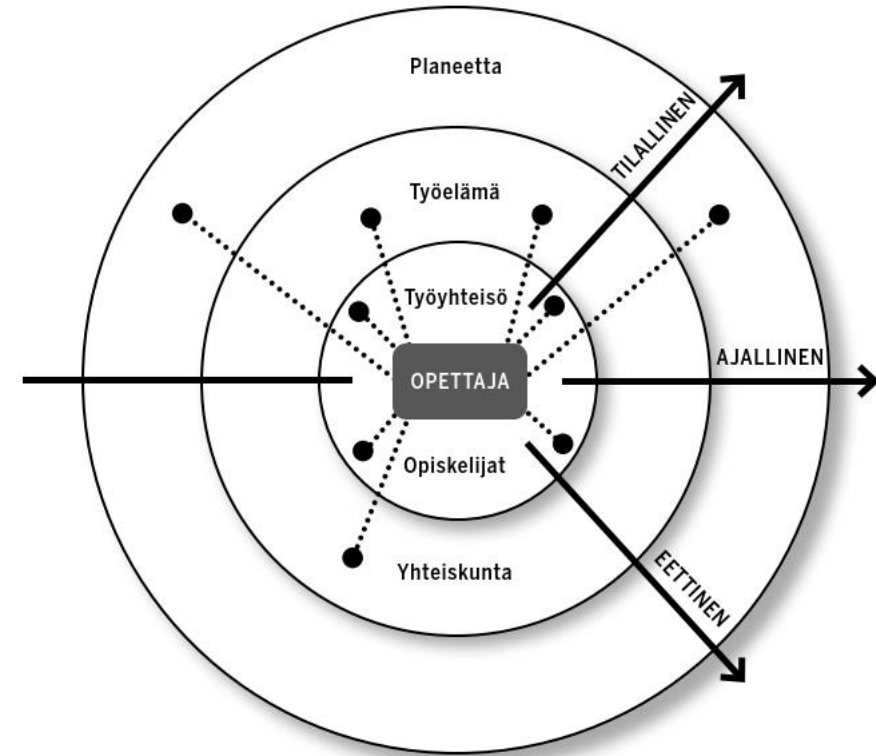
- Kaiken kytkeytyneisyyttä materiaalivirtojen kautta

Ajallista

- Ymmärrystä historiallisista kehityskuluista ja tulevaisuuteen katsomista

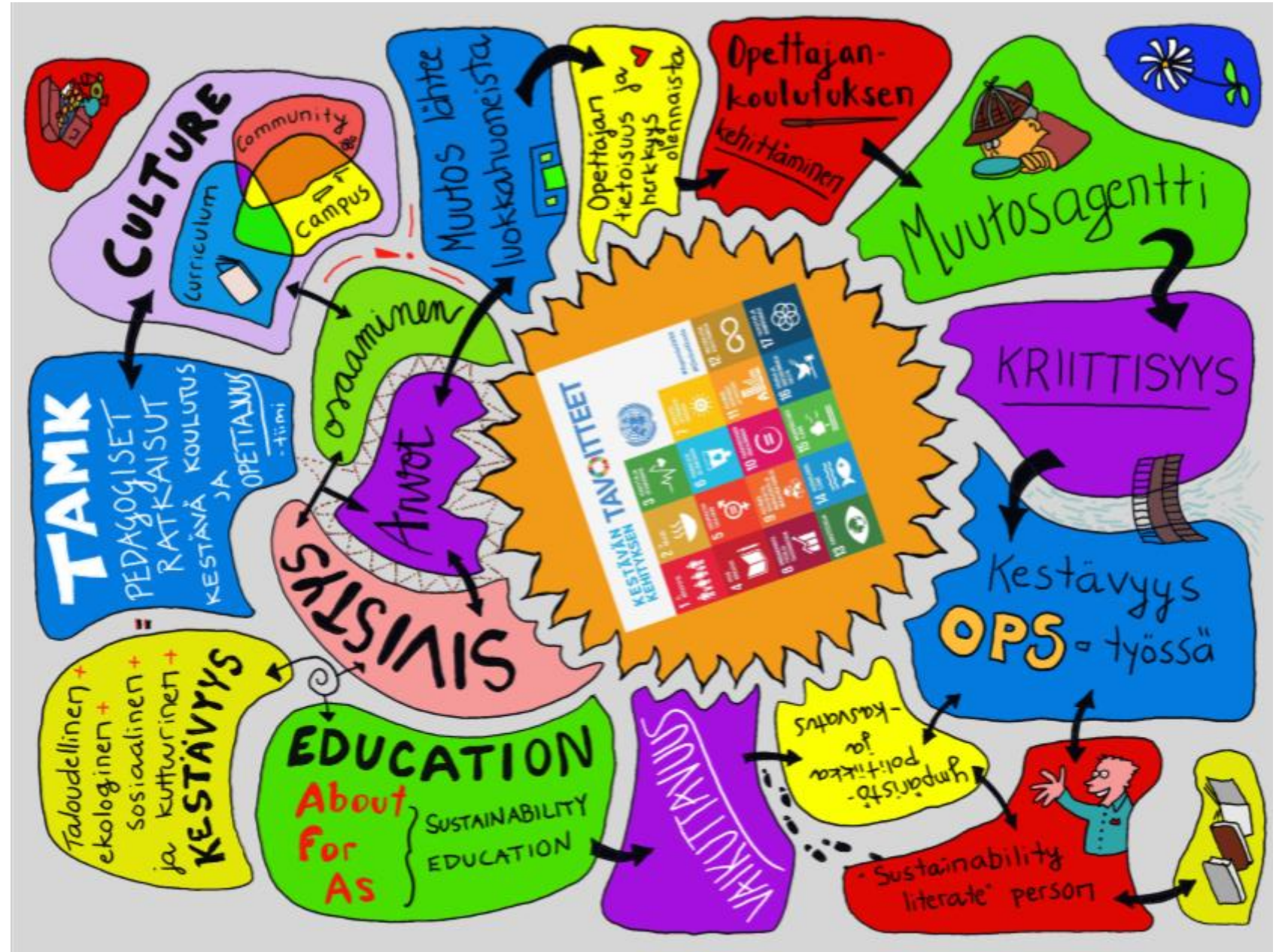
Eettistä

- * Miten onnistumme luomaan hyvän elämän edellytykset kaikille ihmisille ja vahvistamaan ekosysteemien toimintaedellytyksiä

Kuvio 1. Ammatillinen opettajuus kuvattuna planetaarisessa kontekstissa (Soveltaen: Salonen ja muut (2023)).

Mitä se voisi tarkoittaa ammatillisessa opettajan-koulutuksessa?

(Ammatillisen) open keke-osaaminen TAMK 2020

Ydinosaaminen ja samalla käsitteellinen kehikko:

kestävän kehityksen filosofia ja historia, ekologinen, sosiaalinen, kulttuurinen ja taloudellinen kestävyys, Agenda2030

Osaamiset	Oppilaitoksessa ja sen verkostoissa	Osana opiskelijoiden kehittyvää ammatti-identiteettiä (pedagogiikka)	Yhteiskunnassa
Kuvaileva	Osa kuvailla kestävästi toimivan oppilaitoksen piirteitä. Tuntee sertifiointijärjestelmiä	Tunnistaa kestävä kehityksen ja ammatin yhteyksiä. Tunnistaa kestävä kehityksen ja pedagogisten valintojen yhteyksiä	Tuntee kestävä kehityksen ajattelun taustalla olevat sopimukset ja tavoitteet
Soveltava	Edistää oppilaitoksen kestävä toimintaa omalla toiminnallaan. Toteuttaa kestävyysperiaatteita.	Yhdistää ammatillista tietoperustaa, käytäntöjä ja ammatti-identiteetin ydintä kestävä ammatti-identiteetin rakentamiseksi. Osa käyttää kestävä kehitystä edistäviä pedagogisia ratkaisuita.	Toimii kestävä kehityksen tavoitteiden edistämiseksi. Osa käyttää erilaisia vaikuttamis- ja viestintäkeinoja.
Integroitunut	Kehittää oppilaitoksen kestävyystoimintaa. Luo verkostoja.	Toimii aktiivisena kestävästi toimivan ammattilaisen mallina. Kehittää pedagogiikkaa ja sisältöjä.	Käyttää teoreettista tietoa ja kokemuksiaan kestävämmän tulevaisuuden luomiseksi

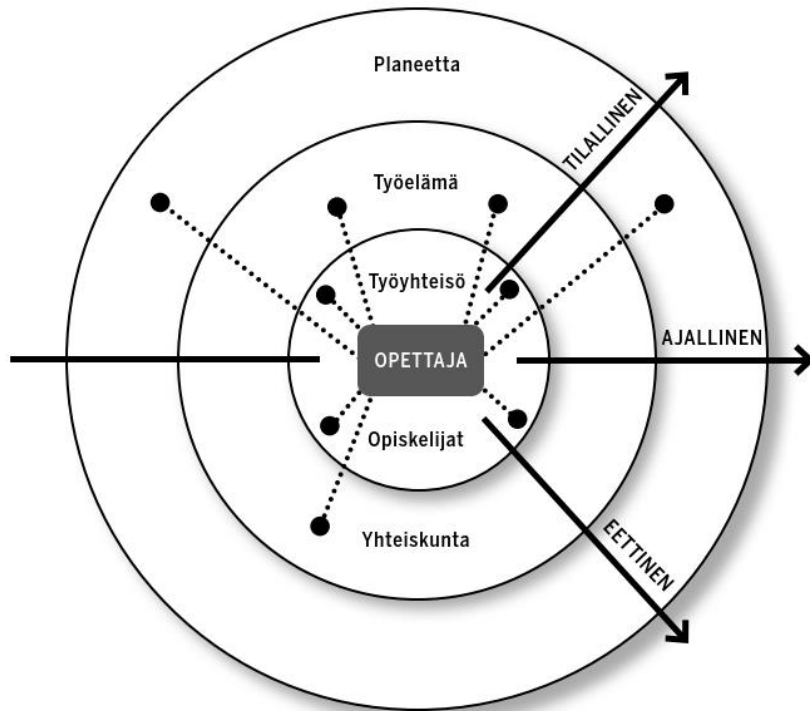
Todettiin, että on mahdollista saada aikaan transformatiivista muutosta opeopiskelijoissa

- Kohteena yksi opiskelijaryhmä (28 opiskelijaa), joilla ei ollut aiempaa opettajankoulutusta
- Kirjoitustehtävä käsityksistä kestävästä kehityksestä osana opettajan työtä lyhyen aiheeseen liittyvän alustuksen jälkeen
- Toinen noin kaksi kuukautta myöhemmin. Tällä välillä opiskelijat olivat tutustuneet opettajan työhön ja tehneet aiheeseen liittyviä tehtäviä.

Asikainen & Tapani 2021, Tapani & Asikainen 2022

”Ensimmäisissä tarinoissa tietämisen ulottuvuus oli keskiössä: tunnistettiin ja nähtiin asiaan liittyviä asioita ja käytäntöjä. Jatkotarinoissa opettajana olemisen ulottuvuus syveni: nähtiin oma esimerkillisyys, arvojen ja asenteiden vaikutus. Myös tekeminen näkyi jatkotarinoissa: halu keskustella opiskelijoiden kanssa kestävästä kehityksen teemoista ja analysoida myös julkista keskustelua aiheeseen liittyen.”

Ammatillisen opettajan planetaarinen toimijuus

Kuvio 1. Ammatillinen opettajuus kuvattuna planetaarisessa kontekstissa (Soveltaen: Salonen ja muut (2023).

Taulukko 1. Opettajan planetaarisen toimijuuden vahvistuminen kuvailevalta tietoisuuden tasolta kohti integroitunutta ammatti-identiteettiä. Opettajan toimijuus laajenee oman opetustehtävän ulkopuolelle oppilaitokseen ja sen verkostoihin. (Soveltaen Asikainen & Tapani, 2021.)

Osaamiset	opetus	oppilaitos	yhteiskunta
Kuvaileva (tiedot)	Tuntee oman ammattialan kestävyiden tekijät ja kestävyyspedagogiikkaa	Tuntee kestävästi toimivan oppilaitoksen piirteet	Tuntee kestävyiden ohjauskeinot yhteiskunnassa ja omalla ammattialalla
Soveltava (taidot)	Edistää kestäväää ammatti-identiteettiä, soveltaa kestävyyspedagogiikkaa	Edistää oppilaitoksen kestäviä toimintatapoja omalla toiminnallaan	Edistää toimijuudellaan kumppaneiden kestävyystoimintaa
Integroitunut (vastuunotto, asenne)	Omaksuu kestävään tulevaisuuden ammatillaisen roolimallin, kehittää kestävyyspedagogiikkaa	Omaksuu aktiivisen roolin oppilaitoksen kestävyystoiminnan kehittäjänä	Omaksuu aktiivisen roolin työelämän ja yhteiskunnan uudistajana

Miten näkyy ammatillisten opekorkeiden OPSeissa?

Löytyy

- Etiikkaa
- Tulevaisuutta, muuttuvaa toimintaympäristöä, reflektio-osaamista, oman työn kehittämistä
- Tutkivaa työtettä, kriittistä suhtautumista
- Asioiden tekemistä uudella tavalla, rohkeutta luovaan ajatteluun ja muutokseen.
- JAMK: toimijuusosaaminen
- TAMK: vaikuttava teko

Kysymyksiä

- Kannustaminen aktiiviseen toimijuuteen?
- Opettajuuden ymmärtäminen luokkahuoneessa toimimista laajemmin?

Toimijuuskuvauksista osaamismerkkeihin

EduSTA – Academy for Future Sustainable Educators

- Erasmus+ -Teacher Academies rahoitteinen hanke
- TAMK koordinoi, lisäksi 4 opettajakorkeakoulua Alankomaista, Espanjasta (Kataloniasta), Ruotsista ja Tsekistä
- Hankeaika 3 vuotta (1.6.2022-31.5.2025)
- Tavoitteena lisätä opettajien valmiuksia edistää kestäväää kehitystä työssään tuottamalla opettajien osaamismerkkikonstellaatio opettajien kestävyysosaamisille sekä siihen liittyviä pilottikoulutuksia / kehittämisprosesseja

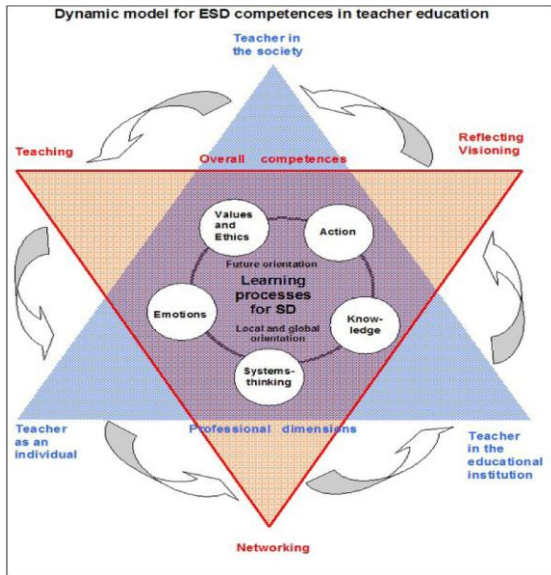
Co-funded by
the European Union

Hanze
University of Applied Sciences
Groningen

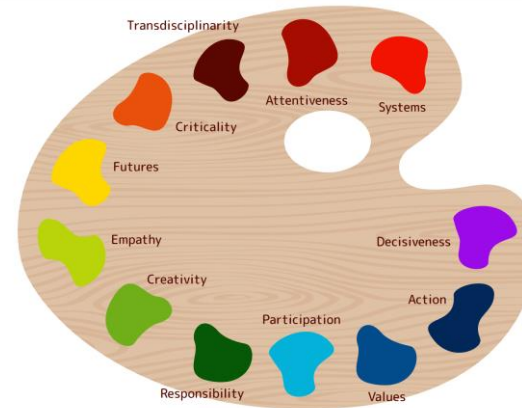
EduSTA-hankkeessa tutkittiin kansainvälisiä määritelmiä opettajan kestävyysosaamiselle

CSCT (2008)

UNECE (2011)

A Rounder Sense of Purpose (2019)

Osaamisten määrittelyprosessi kuvattu Ametller et al. 2024

Opettajan planetaarisen toimijuuden osa-alueet

Kestävyysslukutaito

Perehtynyt
ongelmanmäärittäjä
Kriittinen kehittäjä
Monimutkaisuuden
ymmärtäjä

Kestävyysosaamista vahvistavien

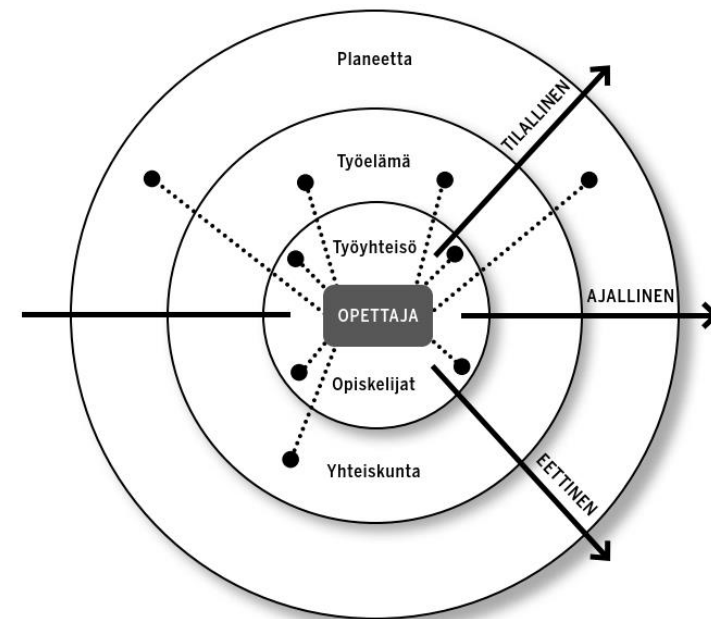
oppimisprosessien muotoilu
Systemiajattelun edistäjä
Tulevaisuusajattelun aktivoija
Arvotietoisuuden vahvistaja

Toiminnan mahdollistaminen

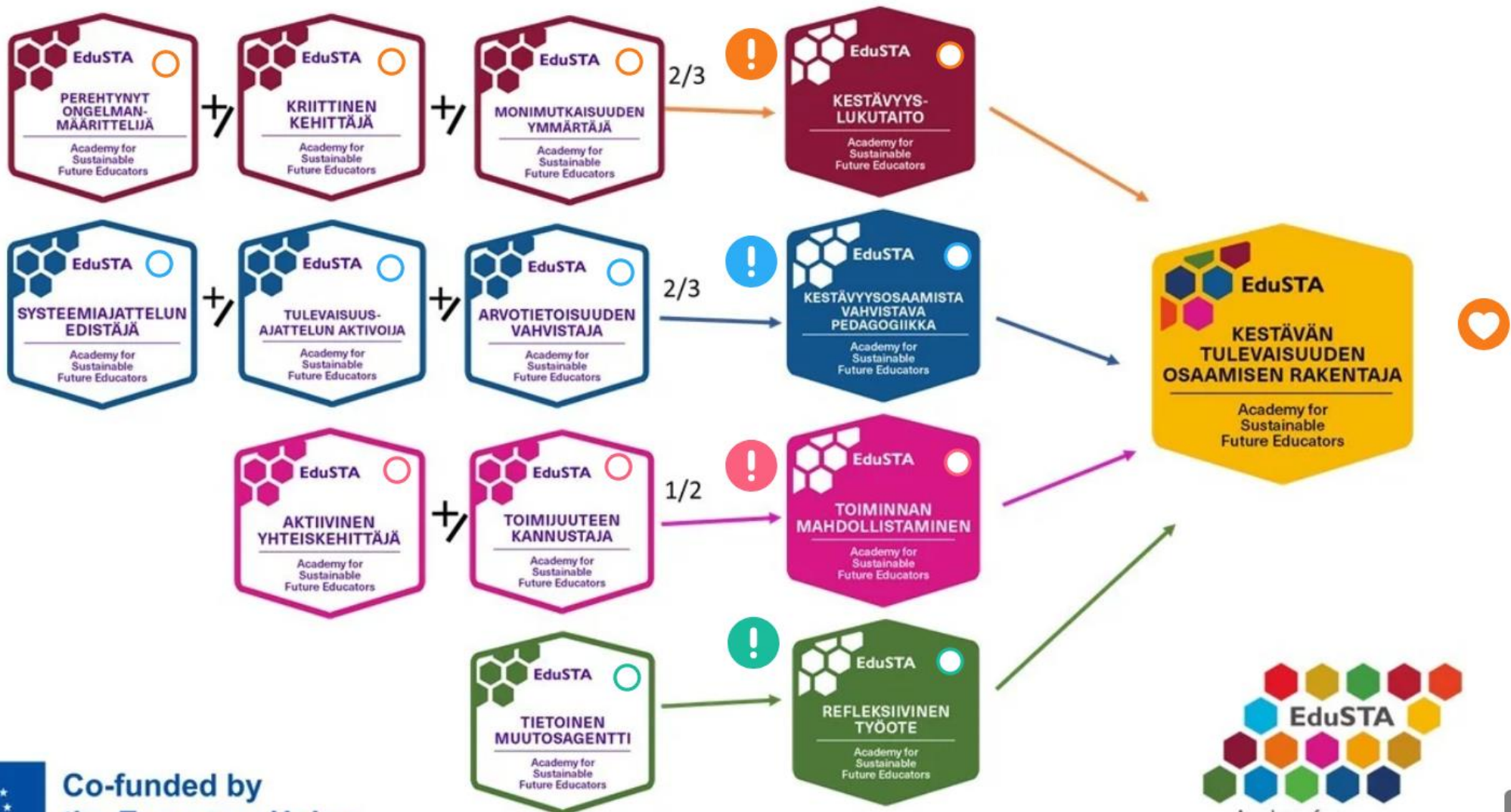
Aktiivinen yhteiskehittäjä
Toimijuuteen kannustaja

Refleksiivinen työote

Tietoinen muutosagentti

Kuvio 1. Ammatillinen opettajuus kuvattuna planetaarisessa kontekstissa
(Soveltaen: Salonen ja muut (2023)).

Ammatillinen opettajankoulutus 60 op

Opettaja oppimisen ohjaajana 20 op

Oppimisprosessin muotoilu 5 op

Opetus- ja ohjausmenetelmät ammatillisessa koulutuksessa 5 op

Opiskelijoiden hyvinvointi ja oppimisen tuki 5 op

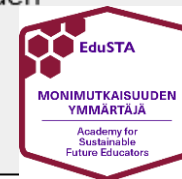
Arviointi ja henkilökohtaistaminen 5 op

Ammatillisen opettajan toimintaympäristöt 10 op

Monipuoliset oppimis- ja toimintaympäristöt 5 op

Opettaja yhteiskunnallisena tulevaisuuden toimijana 5 op

Ammatillisena opettajana kasvu ja kehittyminen 15 op

HOPS ja Portfolio 5 op
Harjoittelu 10 op

Kasvatustieteelliset perusopinnot 10 op

Kasvatustiede ja kasvatuksen perusteet 5 op

Kasvatustiede ja työelämä 5 op

Opettaja kehittäjänä 5 op

Valinnaiset pedagogiset opinnot 5 op

TAI

Kehittämistyö 5 op

Lähteet

- Moilanen, A. (2021). Kuinka sivistys tulisi tänä päivänä ymmärtää [blogikirjoitus]? Sitra <https://www.sitra.fi/blogit/kuinka-sivistys-tulisi-tana-paivana-ymmartaa/>
- Salonen, A. & Bardy, M. (2015). Ekososiaalinen sivistys herättää luottamausta tulevaisuuteen. Aikuiskasvatus 35(1), 4–15.
- Vähäsantanen, K., Paloniemi, S., Hökkä, P & Eteläpelto, A. (2017). Ammatillinen toimijuus. Rakenne, mittari ja tuki. Jyväskylän yliopistopaino.

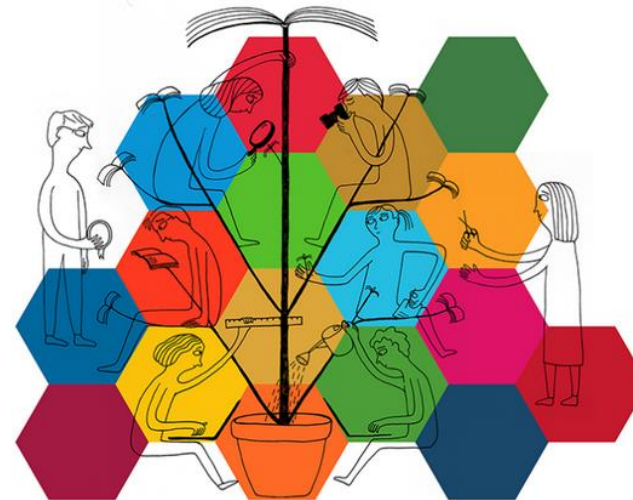
eveliina.asikainen@tuni.fi
edusta.tamk@tuni.fi

Kiitos!

eveliina.asikainen@tuni.fi

edusta.tamk@tuni.fi

<https://projects.tuni.fi/edusta/>
LinkedIn

**Join us in
EduSTA and ATEE Webinar**

"Novel Ways to Support
Teachers' Sustainability
Competences with Digital
Open Badges"

**3 September 2024
at 15.30–17.30 CET**